

DISSERTATIO PHILOSOPHICA

OLFACTUS NATURAM

exhibens,

Quam

DIVINA AFFULGENTE GRATIA,

Et Ampliss. Facult. Philosoph. in Regia
Acad. Aboënsi consentiente,

SUB PRÆSIDIO

Viri Amplissimi

DN. M.PETRI HAHN,
 Scient. Nat. Prof. Ord. Celeberrimi,
 & Bibliothecarii Dexterrimi, Fautoris & Pro-
 motoris quovis observantiæ cultu ætatem
 prosequendi.

Publicæ bonorum censuræ modestè submittit

S. R. M. Alumnus

JOHANNES WICKELGREEN/
Wex. Smol.

In Aeroat. Max. ad d. si DEO videatur 27 Feb.

A. M. DC. XCVII.

Impr. apud Jo. LAURENTII WALLIUM.

УЛАНЫ

МАЯТНИ

СЛОВАРЬ

СЛОВАРЬ

ДИАЛОГИ АНГЛЕНСКИЕ ГЛАГОЛЫ

ДИАЛОГИ АНГЛЕНСКИЕ ГЛАГОЛЫ

ДИАЛОГИ АНГЛЕНСКИЕ ГЛАГОЛЫ

СЛОВАРЬ

СЛОВАРЬ

ДИАЛОГИ АНГЛЕНСКИЕ ГЛАГОЛЫ

ДИАЛОГИ АНГЛЕНСКИЕ ГЛАГОЛЫ

ДИАЛОГИ АНГЛЕНСКИЕ ГЛАГОЛЫ

ДИАЛОГИ

ДИАЛОГИ АНГЛЕНСКИЕ ГЛАГОЛЫ

ДИАЛОГИ АНГЛЕНСКИЕ ГЛАГОЛЫ

ДИАЛОГИ АНГЛЕНСКИЕ ГЛАГОЛЫ

ДИАЛОГИ

ДИАЛОГИ АНГЛЕНСКИЕ ГЛАГОЛЫ

ДИАЛОГИ АНГЛЕНСКИЕ ГЛАГОЛЫ

ДИАЛОГИ АНГЛЕНСКИЕ ГЛАГОЛЫ

VIRO

Amplissimo atque Celeberrimo
**DN. M. PETRO
H A H N,**

Scientiae Naturalis, in illustri, quod
Aboæ est, Mularum Palladio,
PROFESSORI
Precellentissimo,
Ut &
ACAD. BIBLIOTHECARIO
Accuratisimo,
Mæcenati & Promotori suo
propensissimo,
Præceptorи fidelissimo, pio animi
zelo & submisla mentis venera-
tione æternum suspi-
ciendo.

Q
vod hæcce tenuioris ingenii mei tentamina, AMPLITUDINIS VESTRAE auspicio in lucem edita, CELEBERRIMO VESTRO NOMINI inscribere & consecrare non sim veritus, fecit insignis & qvidem singularis AMPLITUDINIS VESTRAE in me humilimum Clientulum & consangvineum suum, per triennium, qvo, in plaga hac boreali hospes vixi, favor & benevolentia; qvæ majora existisse lubenti & ingenuo animo confiteor, qvam ut iisdem debitibus laudibus extollendis, ne dicam referendis par unquam esse queam, Cogorque necessitate actus, qvod Socrates olim Platonis fecit, coram AMPLITUDE VESTRA usurpare. Is cum beneficiis solvendis imparem sese video, inopiam ingenue confessus, Socratem O Plato accipe pro beneficiis exclamavit. Ego mini-

me amplioribus ornatus muneribus, me AMPLITUDINI VESTRA perpetuo devotissimum in pretium beneficiorum devoveo. Dignetur itaq; CELEBERRIMA VESTRA DIGNITAS hasce lineolas, qvas, in æternæ gratitudinis sacramentum, omniumq; obseqviorum & officiorum humilimorum certissimum pignus offero, serena & benevolafronte inspicere, meq; tenui fortuna afflitum favore suo solito insuperfovere, estq; vod humili me rogo & obtestor. Vivat interea AMPLISSIMA VESTRA DIGNITAS diutissime! felicissime! Emolumentum Ecclesiæ; Patriæ Decus; AMPLISSIMÆ suæ FAMILIÆ insigne fulcrum & gaudium, meus denique omniumque ope sua largissima indigentium gratosus Fautor & Patronus Magnus. Sic pia & devota mente voyet

AMPLITUDINIS VESTRÆ

humilimus cliens

I. W.

Plurimum Reve
& Doctis

Dn. M. PETRO OSANDRO,

Præposito in Kongahårad meritissi-
mo, Pastori in Lindery & Sandfjord
Vigilantissimo, Mæcenati & Promo-
tori indubitatisimo.

Dn. M. SVENONI Höök/

Pastori in Nöbeled & Torsåhs Di-
gnissimo, Fautori & Promotori cer-
tissimo.

Dn. JOHANNI Uhr/ Pastori

in Håsslöf etc. vigilantissimo, Avun-
culo & Promotori suo jugiter colendo.

Dn. PETRO BERGIO,

V. D. Ministro in Rimitto soler-
tissimo, Fautori & Amico honora-
tissimo.

rendis, Clarissimis
simis Viris

DN. M. ABRAH. THURONIO,
Pastori in Rimitto fidelissimo, Fau-
tori & Benefactori multum hono-
rando.

DN. JOHANNI Kandell/
Past. in Wäckelsång/Tingjåhs & Uhr-
åhsa meritissimo, Fautori & Everge-
tæ multis nominibus oblervando.

DN. NICOLAO CORNERO,
Pastori in Bagary fidelissimo, Fau-
tori singulariter honorando.

DN. ANDREÆ AQVILONIO,
V.D. Ministro in Wäckelsång/Tingj-
åhs & Uhråsa fidelissimo, Fautori suo
itidem honorando.

Multorum, Mæcenates & Patro-
ni Optimi, ardēns monet desi-
derium, jubet ingens eorum debitum,
ut illis paratissima quævis offerant officia,
qvorum congenitum erga se favorem certo
certius exploratum habent. Talem Vestrum,
Mæcenates & Fautores Optimi, Favorem
& beneficia singularia, saepe expertus omni
semper expetivi voto, ut aliquid gratitudinis
signum edere possem, cumque spe diu frustra-
to nihil aliud occurrat, opellam tandem hanc
tenui profectam Minervā, in grati animi &
debitæ venerationis tesseraam Nominibus
vestris dicare & offerre ausim, quod vilius
licet munus sit, quam ut ullam debiti mei
partem solvere valeat, sereno tamen vultu &
favente nutu id accipiatis quæso, meiq; semper
memoriam in animis vestris accrescere & pro-
ficere sinatis etiam atq; etiam rogo! Supremum
interea Numen simplici mente venerari non de-
sistam, ut vos omnes salvos & incolumes tectos q;
ab omni malo clementer tueatur & conservet!

VEST. NOM.

Addicissimus

Cliens

J. W.

Diss. aust.

Christe fac ut Sapiam, qvi a tu Sapientia Patris
Solis es, & tecum qvi Sapit, ille Sapit.

PROEMIUM.

 Vanta inter sensus cæteros,
qvorum qvilibet singulari suo
eminent vigore, usu & præ-
stantiâ, Olfactus sit dignitas
& excellentia, qvam inæstimabilis ejus
utilitas, et svavitas eximia; id manife-
stissimo veritatis indicio testatur Phi-
losophorum princeps Aristoteles, cap.
x. de sensu & sens. in hæcce verba e-
rumpens: Olfactus τῆς σωτηρίας καὶ τῆς
ἴδια ἔρεα, i. e. conservationis & salu-
tis, nec non ornatus & voluptatis cau-
sa animalibus concessus est; ut scili-
cet præsentiendo pastum qværant,
& perniciosum pestiferumque decli-
nent, ejusque beneficio varia utilita-
ris commoda percipient: hinc qvoque

A. sen-

sensus alimenti dictus est. is enim rerum qvæ gustari debent, velut explorator sit oportet, ne temerè noxia degustemus. Omnibus igitur in universum animalibus hic odorum communis est usus, qvod nutrimentorum utilium & inutilium sint quasi indices, siqvidem animal nullum libenter vescitur eō, à cuius odore totū abhorret. Hominum præterea utilitati odores quidam per se & sua naturā absque alimenti respectu inserviunt, non raro enim florum, aromatum, taliumque bene fragrantium rerum odoribus vehementer gaudemus, qui nihil ad nutritionem conferunt, sed solam delectationem, spirituumque animalium reflectionem præbent. Dum verò sensum hunc multis celebrandum encomiis, circa qvem, svasu Celeberrimi Domini Præsidis, tenuioris ingenii mei vires experiri constitui, orebrâ mentis agitatione considero, ejusque intricatae subtilitatis indolem altiori pectoris scrutinio contempnor, tot mihi obveniunt

varia

varia opinionum dissidia, tot acerrima
 Philosophorum de veris sensationis
 principiis certamina, ut in trivio con-
 siliī constitutus animus, vereatur, nē
 tanta sententiarum varietas me acrio-
 ris ingenii inopem, altaque & prægran-
 dia naturæ scrutantem, ex recto navi-
 gationis cursu ad imas errorum pro-
 funditates detrudat. Cum verò subspi-
 nosa difficultate, magna sæpè lateat
 pulchritudo, animum erigens vela ex-
 pando. Ut autem placidiori favonii
 aura ancipitis hocce fortunæ æqvor tra-
 jicere queam, Cymbamque in altum
 emissam tranquillior excipiat portus,
 ηραγματολογία seu nominis expositione
 consultò omillâ, utpote qvæ nullis dif-
 ficultatum fasciis involuta, sed cuivis
 in Philologorum Scholis aliquantulum
 versato facile est obvia. ηραγματολογία
 seu Definitionem ipsam, qvæ hic u-
 tramque, qvod aiunt, facit paginam,
 exponere adnitar, eamque, præeunte Ex-
 cell. Sperling. talem sisto.

Olfactus est sensus externus nisi & processum mammillarium beneficio odoris species recipiens & cognoscens. Discursus nostri initium à Definitione argumenti ad rationis scrutinium jam nobis revocandi, movendum esse operæ pretium duximus. Omnis enim quæ à ratione de re quapiam suscipitur disquisitio, debet à Definitione proficiisci, ut manifesto constet indicio, quid sit id, de quo Disputationis actus institutatur, monente Cic. Lib. I. de officiis. Definitiones quidem varias hic afferre fategerunt rerum naturalium experti, pro ut illorum cuique subtiliori mentis suæ acie in cognitionem ejus penetrare contigerit. ē quibus tamen datam hanc, cum naturam & modum Olfactionis ex sententia nostra proximè indigitare videatur, rectè retinendam esse asserimus. Quam ad bonæ Definitionis normam, more in philosophia dudum recepto, nobis examinaturis

duo

5

duo sese expendenda insinuant, Genus
seu conceptus convenientiae, & diffe-
rentia seu conceptus distinctionis, quo-
rum in Definitionibus formandis, cum
valde utilem & necessarium veritatis
indagandæ modum subministrant, ma-
xima sempèr habenda est ratio, qvibus
neglectis jejuna & exsangvis evadit o-
mnis Definitio. ponitur itaqve hic ge-
neris loco Sensus, idqve ideo legitimum,
quod de suo definito ut essen-
tiale latius & proximum in qvæstione
qvid sit prædicari aptum est. hoc e-
nīm Olfac̄tū una cum sensibus reli-
quis tanquam speciebus univocis, sub
eodem genere contentis competit, ut
id extra dubitationis aleam evictum
eunt potissima hæcce requisitorum mo-
menta, qvæ omnis sensationis veri-
tatem adstruere debent, & huic in-
ferius applicanda sunt, ut scilicet est
primò Anima sensitiva, deinde organum,
post hæc objectum, & postremò
medium inter organum & objectum
intercedens. Dicitur autem externus

senuum interiorum respectu, tum
 quod ~~ad~~ seu organum suum in
 exteriore corporis parte habet, tum
 quod ~~ad~~ seu objectum sensile forin-
 secus percipit, & ad sensus interiores
 defert. Unde per Olfactum non nu-
 dam Olfaciendi ~~divapu~~ seu potentiam,
 nec solum organum, quod Arist. lib. de
 sensu & sent. sensum nominat, dicens:
*Sensibile possum supra Sensum non facit sen-
 sationem;* sed ipsam ~~ev~~^ē & odoran-
 di actum intellectum volumus, quem
 non disjunctim, sed conjunctim, id est
 facultas & organum producunt. Dif-
 ferentiam vero absolvunt voces cæte-
 ræ in Definitione expressæ, petitur
 namque hæc ab organo remoto &
 proximo, objecto & modo cognoscen-
 di. quæ singula singulatim in seqven-
 tibus nobis ventilanda veniunt.

§. II.

Hicce ita prælibatis, monet ratio in-
 stituti, rerumque ordo, ut pedem ul-
 terius promoventes ad propria Olfa-
 factus

factus: requisita iudicii nostri aciem
 devolvamus, qvorum hic primò inve-
 stigandum sistitur organum. quamvis
 enim Anima sensitiva, qvæ omni ani-
 mali etiam rationis experti seu ipfis
 brutis, ut commune & primarium Ol-
 factus: omnisque sensatationis princi-
 piū & causa ex necessitate competit,
 corpori animato, amicō arctoqve confor-
 tii vinculō sit conjuncta, eique toti ratio-
 ne huc præsentia intime communicata
 adsit, organis tamē destituta, nullius sen-
 sationis auctor existit. Sapienter itaqve
 provida rerum mater Natura, quæ non
 deficit in necessariis, sed cuiqve dedit
 quod sat est, singulis animalium sensi-
 bus sua assignavit organa, quorum o-
 perā tot insignes nobilescj animæ vires
 & potentia in actum deduci queunt.
 Qvod autem proprium & princeps Olfa-
 ctus Seniorium sit habendum, de eo acer-
 rimis semper sententiarum litigiis inter
 Medicos & philosophos fuit controver-
 sum; juvabit ergò in primis potiores opi-
 niones eorum in medium proferre, no-

strōsque deinde rationis conceptus secundum altioris animii, ingeniique eminentioris naturae scrutatorum ductum, de hoc negotio exprimere. Organum Olfactus nares quidem vulgo ad struendas esse asseritur, iisdemque odo rem, ut oculis colorem & lingvā saporem percipere perhibemur. Verum licet nares ad olfactum aliqvid conferrant, & ut organum secundarium & remotum concurrant, proprium tamen & princeps ejus instrumentum non constituunt, quod clarissimā irradiabit luce, dum melioris cognitionis gratiā, eos quibus nares inserviunt usibus, manuducente Seid. in Lib. de homine pag. 219. recensemus, ut nimirum. Pulmones I.º per nares attrahant sibi materiam respiratio nis aërem. Vehant II. particulæ aëris inspirati per nares ad cerebrum sursum tendentes una secum odores ad verum Olfactus organum: sunt quippe boni saviterque redolentium rerum odores non solum cerebro & spiritibus ejus grati ac salutares, verum insuper de

mul-

multarum rerum & esculentorum ge-
 nere animalibus indicia præbent. inser-
 viant III. nares expurgationibus cere-
 bri, cum per eas non aliter ac præpa-
 ratam capitinis portam superflua humo-
 rum excrementa excernenda & eve-
 henda sint. ex qvibus dispalescit nares
 subsidiariæ tantum operæ vicem sustine-
 re, & ut causam sine qua non requiri,
 nec legitimo & adæqvato sensorii lo-
 co substitui posse, ut pluribus infra
 dicetur. Arist. autem lib. de Sens. pro-
 prium Olfactus ~~αιθητικόν~~ in capite &
 juxta cerebrum repositum iri voluit, id-
 que operculi quodam tegumento obdu-
 ci, qvod, ut intro receptentur odores,
 ab inspirato aëre operiri & elevari o-
 portere ait. Sed operculum hoc ne-
 mo hactenus satis ostendere, neque in-
 dagatio Medicorum licet solertissima
 qvidqvam tale reperire potuit, decepit
 ergò philophum, qvod anatomia
 inexpertus in ejusmodi conjecturæ er-
 rorem inciderit. Galenus verò in lib.
 de org. Olf. sensorium hoc intra cra-

nium, in ipsis scilicet anterioribus cerebri ventriculis, vel eorum extremitibus, qva verius nares porriguntur existere affirmat, eosque ventriculos vaporosum quendam spiritum continere testatur. Verum nec haec sententia cum immoto certitudinis fulcro consistere nobis videtur, indeqve facile redditur elisa, quod cerebrum nullius sensus exterioris organum proprium sed commune est, spiritum nimirum animalem in organis sensuum exteriorum per nervos, ad actiones animales edendas suppeditans. Quidam Organum Olfactus in naribus, hoc est in tenuissimis quibusdam fibris ab aede cerebri, per nervos propagatis constituunt, Olfactum que fieri aiunt, dum tenuiores corporum particulae disiectae in aere volantes, non quidem quaelibet, sed quae satis subtile, simul ac fatis vividae sunt, ut in nares attractae tenuissimas Sensorii fibras pulsant, titillent, vellicent, aliisque modis eas afficiant, quam assertionem Auctoribus suis libenter relinquit.

ut

Ut autem mentem nostram in principali olfactus organo indagando exponamus, notandum est Odores quidem primo per aërem ad narres externas semper patentem transire, indeque ad nasum internum, qui osse cribroso & processibus mammillaribus constat defiri. Os cribrosum in media frontis base situm, ad summam nasi radicem fertur, narium totam fermè cavitatem opprens, plurima habet foramina, per quæ aëri & odoribus ad cerebrum apertus patet aditus. Processus mammillares duo sunt tubercula, & à sede, ubi ventriculorum anteriorum extremitates angustiores desinunt enascuntur; sunt albi, molles, nervis similes, non cavi aut perforati, intra calvariam consistentes, porrectique usq; ad sinus & foramina Ossis cribrosi, in hos nervi Olfactui dicati inseruntur, similitudinem cum papillis mammarum habentes, unde & nomen sunt fortiti. Hisce obstructis ceu coryza laborantibus evenire solet odorem valde debilem vel prorsus nullum sentimus. Princeps hæc pars est,

est, ejus beneficio fiet Olfactus, huic
immediatè opponitur nervus, faculta-
tem deferens, odorem suscipit & ma-
jorem cum illo convenientiam habet.
rectè Julius Casseius Placentius lib.
de 5. l. sens. Observandum est in omni sensu-
ris nervum mollem à Cerebro descendere, post
quem immediatè statim verum occurrit orga-
num, ut in oculo crystallinus humor, in auditie
nervus expansus: sic etiam in Olfactu fieri,
quis negabit? ex hisce jam prolatis cuivis
oculos in calcaneo non gestanti, de vero
Olfactus organo patere, nobis spes est.

§. III.

Sensorii naturâ jam tenui expeditâ
Minervâ, objectum sensile, sensorium
immediato excipiens nexus, sub incu-
dem examinis revocari vult, quod no-
mine odoris insignitur, & olfactui ut
proprium & à cæteris sensuum exter-
norum objectis distinctum alligandum
venit, cuius indolem hic loci paucis
indigitare sufficiat, cum non absolutè
& ut in foro proprio, sed respective
tum, quatenus scil. in prælenti &
actu

actu formalis, Olfactui oblatus ad species Odoris apprehendendas eum moveri atque excitat, nobis enucleandus offertur. De hoc vero priusquam nostrum formemus judicium, pauca per remotionem in antecessum mittere ere esse viderur. Odores primo Pythagoræi substantiam quendam vaporosam & tumulosam esse conjectarunt, iisque animalia nutriri posse dixerunt. In quorum sententia castra deinceps transferunt, eamque suæ auctoritatis subscriptione approbare conati sunt Hippocrates, Heraclitus, Empedocles, Platonici, & cum his Recentiores quidam Philosophi. Verum aliud suo testimonio probatum ivit Aristoteles, strans odores non esse hahitus sive defluxus à corporibus, sed Accidens & quidem qualitatem sensibilem, substantiis seu halitibus extraessentialiter ut subjecto inhærentem. Confunduntur ergo ab illis Categoriae substantiae cum Accidente seu qualitate, quæ hic est odor. Omnia namque objecta sensibilia,

lia, qvibus afficiuntur sensus, qvalita-
tes sint oportet. nulla enim substantia
immediatè incurrit in sensus, cum nul-
la substantia creata immediatum aeti-
onum suarum sit principium. Solus
namque DEUS, in qvem, uti omnis com-
positionis expertem, nulla Accidentia
cadunt, immediate suas operationes exe-
rit. Substantiæ autem creatæ, cum
sint compositæ absque beneficio & mi-
nisterio Accidentium actiones suas ab-
solvere nequeunt. Sie Olfa&tu percipiuntur flores & aromata, non qvate-
nus sunt substantiæ, sed qvatenus o-
dorata, seu odoribus sunt prædita.
De odorum natura secundo talem fe-
runt sententiam Conimbricenses Aristote-
lis Interpretes, qvod sit qvalitas ex sicco
sapido cum humido à calore permisto &
temperato, in mixto orta. Est enim ajunt,
odoris & saporis ea cognatio, ut omne sa-
pidum odoratum sit & omne insipidum
odore destituatur: in eo tamen odorem
à sapore differre autumant, qvod in sapo-
re humiditas, in odore siccitas prævaleat.

Effi-

Efficientem odoris causam, ut omnium in mistis operum Calorem faciunt, qui siccum humido more & modo debito permisceat, indeque rationem petunt, quod res odoratæ plerumque calefactæ plus odoris emitunt, sic à propria odoris natura & origine aberrantes in quævis errorum feruntur devia, verisque falsa supponunt, odoresque omnes ad variam Elementorum permissionem & qualitates primas, in quærum potestate non sunt deducere conantur. Sed dicimus nos hic cum Scaligero, Naturam per naturam esse explicandam, non vero per rationes nostras evertendam. Si in odore, ut ajunt, prævalet siccum, cur tot res humidæ odoratissimæ, & tot res siccæ inodoratæ existunt? Urina putrida plus satis odorum de se spargit, nec tamen sicca est. Et licet gustus & Olfactus sit quædam affinitas, odoresque sapori bus cognati habeantur, gratis tamen odores & sapores necessariò subiecto conjungunt. Odoremque partis sapidæ

dæ esse affirmant. Experientiam enim consulenti aliud patebit, qvia dantur res sapidissimæ & acerrimæ, nihil vel certè minimum odoris continentes. Qvanta corrugandi vis & acrimonia sit in arsenico, mercurio sublimato & aliis mineralibus: oleo vitrioli, dracunculo, aro ac similibus, notissimum est: in quibus nullus vel exiguus est odor. Nec firmiore veritatis talo nititur, qvod calorem odoris causam efficientem esse statuunt, cum unum Accidens alterum idque reale producere nequit. Intetim tamen non negamus Calorem causæ instrumentalis vicem implere, & efficienti scil. corporis odorati formæ spee cificæ subsidiariam operam ad odoris educationem e subjecto præstare. Nos ergo Chymicorum informatione melius edoeti, primum Odorabile sulphur esse innuimus. ut autem tatori procedamus viâ, & faciliori negotio naturam & essentiam Odoris indagemus, Definitionem ejus subnecimus. Odor est qualitas corporis misli, orta à sulphure,

ad rerum differentias naribus repræsentandas.
 Ex qua essentia odoris verè & realiter
 elicitur, qvod sit qualitas Sulphuri ut
 primo radicali & subiecto proprio in-
 existens. Ubi enim Sulphur, ibi sem-
 per ejus proprium Odor, qvi licet in
 multis sulphureis non semper percipia-
 tur, fit hoc saltem in integris: in reso-
 lutis verò manifestissimè sentitur. Ut
 enim vinum actu frigidum apparet, et-
 si calidissimum, ut ex Spiritu ejus in-
 flamabili pater; ita sunt res multæ odo-
 ratissimæ, quæ tamen integræ nullum
 odorem nisi contritæ & accensæ fue-
 rint emittunt, quantum odorem nari-
 bus exhibent sulphur & pinguedines
 accensæ, ex candelarum extinctorum
 fœtore satis animadverti licet, neque
 sulphur semper in forma oleosa &
 pingui apparet, sed sæpè etiam in spi-
 rituosa, ut in spiritu vini conspicitur.
 Ita in rosis minima sæpè est quantitas
 Spiritus φλογες, istamen valde odora-
 tus est, magnamqve aquæ copiam ali-
 quot guttulæ odoratam reddunt.

§. IV.

Differentias odorum, cum inter animalia cuncta, quæ præclaro Sensu Olfactus natura beare dignata est, homo ob humidiorē & frigidiorē cerebri constitutionem, eundem debilissimum acceperit, nobis parum perspectas habemus, propriisq[ue] nominib[us] insignitæ non sunt, sed analogiā & similitudine quadam saporum describuntur, quorum quoq[ue] sortiuntur appellationes, & dividuntur in extremos & intermedios. Extremi sunt, suavis & amarus seu gratus & ingratus, ille est in melle, croco, Musco &c. hic in aceo, urina putrida, fecibus humanis & aliis. Intermedii sunt gravis, amarus, Stypticus acerbus &c. quos passim habemus in Oleis, pinguedinibus & aliis. Qvod vero appellationes odorum à saporibus desumi diximus, non ita accipiendum erit, ac si cum dulci sapore, semper dulcis conjunctus sit odor, & cum amaro amarus, experientia namque reclamat, dulcis & gratus est odor chamemeli, sapor

por autem amarissimus: Idque ideo
 contingit, qvod alia sit temperies aliud-
 que subiectum proprium saporis, aliud
 odoris, in eo verò similitudinem nota-
 mus, quod sicut sapor dulcis jucundè
 afficiat gustum, ita benè afficit simi-
 lis odor Olfactum. Seqvuntur autem
 odores quidam alimentum, qvod eo-
 rum beneficio animalia explorant: &
 hi per se nihil voluptatis aut molestiæ
 præbent, sed per accidens solum, qua-
 tenus alimenti sunt indices: in quorum
 exqvisita perceptione bruta qvædam
 singulari odoratus vigore & Præstan-
 tiâ homines vincunt. ut notum est de
 corvis, canibus, simiis & vulturibus, u-
 bi in ignotum cibum inciderint, quali-
 tates ejus solo odoratu subitò percipi-
 unt, favente illis natura, in nimiæ vo-
 racitatis remedium, ut scilicet prius ex-
 ploratum habeant, qvod tam avidè sæ-
 pe numero deglutiunt. Verum hæc Ol-
 factus acrimonia in brutis, non ex
 principio rationis provenit, cum ea,
 qvæ rationis propria sunt, nullum ani-

mal præter hominem agat, qui solus
 præclaro mentis judicio objecta sen-
 suum discernit & dijudicat, sed ex so-
 la accidental dispositione cerebri, &
 exqvisitioni contextura ipsius organi
 ortum trahit, qvò enim bruta cere-
 brum sicciss & calidius habent, quo-
 que longius Olfactus sensorium à cere-
 bro est repositum, eò acriorem sensum
 hunc obtinent. Datur quoque aliud
 odorum genus, qvod alimentum non
 comitatur, sed per se est gratum vel
 ingratum suaqve natura offendit vel
 delectat: quales sunt florum, aroma-
 tum, aliarumque multarum rerum o-
 dores, qvorum savitatem homines lo-
 lum vel potissimum afficiuntur, dum
 ex iisdem bruta nullam vel planè man-
 cam & imperfectam delectationem ca-
 piunt.

§. V.

Haetenus perlustratis, qvæ objecti
 naturam concernunt, Medium, quod ut
 sensorio Olfactus deferantur odores,
 in-

intercedere debet, mente complecti reliquum erit. Tale Medium geminum observarunt rerum naturalium inspectores: aërem & aquam, illud primarium, hoc secundarium. Quidam non ut subiecto primo (& proprio insit odor, nam cum sit qualitas & proprium sulphuris, non transit de subiecto in subiectum, quod nec cætera Accidentia faciunt. Hoc enim unum inter sex Peripateticorum absurdum recenseri solet, Accidens scil. sine suo subiecto proprio. Sed ut color primò & secundum esse naturale inest corpori colorato, deinde per speciem, seu spiritualiter inest etiam aëri medio; ita odor quoque primo & per se inest corpori olenti, deinde per speciem communicatur aëri tamquam medio. Hæc tamen traductio odoris non fit tam Spiritualliter ut in visu, neque momento, sed in tempore, quod satis bene animadvertis potest. Neque negandum est odores non raro etiam realiter in &

cum suo subiecto particulis sulphureis, modò subtilibus & vaporosis, modò fumosis & crassioribus à corpore ipso per calorem, ignem, aliasvè causas resolutis in aërem spargi & ad sensorium deferri, ut in seqventi thesi clarissimo splendebit fulgore. ut itaque aér Medium visionis est, qvaenam corpus ~~diaphanis~~ auditus qvatenus ~~diminutis~~ est, ita Olfactus medium constituit quatenus ~~diminutis~~, hoc est, odori pervium est, vel cujus ea est natura, ut odores transmittere possit. De aqua etiam res manifesta est, exemplo piscium escam hamis impositam vel eminus odorantium.

§. VI.

Braviter sic pro ratione instituti, ea, qvæ in cognitionem Medii nos deducere queunt, expendimus, jam commodior exigit ordo, ut modum Olfactionis, quo nimirum odores per medium ad Olfactus Sensorium deferuntur subjugamus. Quem quidem multis

tis difficultatum involucris implicatum,
Auctores arcana naturæ profundosque
rerum sinus pervolventes explicaturi,
in varia sententiarum dissidia sunt de-
ducti, ubi tamen tres potissimum op-
niones eorum, qui animorum dissensi-
one in hoc gordio nodo resolvendo la-
borârunt nobis sese offerunt, in quibus
jam disputationis cardo vertitur. Pri-
ma præsertim placuit Heraclito & Ga-
leno, nec non Medicorum perpluri-
mis, qui statuerunt odores in mate-
ria & subiecto sicco parumque humi-
do, usque ad sensorium semper de-
ferri; imo, longius quidem progressi,
odores ipsas exhalationes fumosas el-
se putârunt, ut superius percepimus.
Secundam Peripateticorum quidam
defendunt, sentientes odorem nunquam
realiter à corpore olente effundi, aut
progredi cum aliqua exhalatione, sed
species tantum odoris per medium ad
sensorium diffundi perinde ac in visu
de colore fit. Priorem quod concer-
nit, dicimus nos ibi confundi catego-

rias substantiæ & Accidentis, quatenus odores substantias faciunt, qvod supra refellere conati sumus, hoc quidem eis in præcedenti thesi concessimus, quod & nunc ambabus, ut ajunt, manibus largimur, exhalationes scilicet qvasdam à rebus odoratis effluere, easque per aërem interdum ad ipsum Sensorium deferri, experientia namque probatum dedit, quod exhalationes odoratæ variis modis afficiant cerebrum, ejusque temperiem nunc alterare, nunc mulcere & temperare soleant, quod non tantum in cerebro manifestum, sed in oculis quoque experi-ri licet, quomodo ab exhalationibus & fumis qvasi roduntur, doloremque percipiunt. Videmus insuper res odora-tas plurimas paulatim imminui, & re-ablatâ, odorem sæpe in aëre diu per-cipi. Qvod species tantum, qvæ in ab-sentia objecti non remanent, præstare nequeunt. qvæ omnia satis superque confirmant exhalationes corporeas vim calefaciendi & trigefaciendi aliaque præ-

præstanti obtinentes è rebus odoratis effluere. Sed hæc ad propriam odo-
ratus naturam nihil faciunt. Speciem enim spiritalem requiri & præsupponi extra dubitationis periculum ponitur: nullum enim sensum per qualita-
tem realem seu materialem, sed tantum per ejus speciem, seu qualitatem intentionalem, quæ radicaliter quidem est in subiecto, sed communicative per medium ad organum defertur, affici-
putamus. Interim tamen nec posteri-
ori sententiæ, quæ Peripateticorum est, per omnia propter rationes supra al-
latas assensum nostrum præbere pos-
sumus. Sed asseveramus nos hic Ter-
tio, odores non raro, ut antea innui-
mus, cum subiecto corporeo ad Olfa-
ctum deferri; hoc tamen perpetuo ne-
cessarium esse negamus, illa namque
Kαπνώδη ἀναρυμίασις è re odorata exha-
lans, non semper ad nares usque per-
tingit, & interdum nihil tale è cor-
pore effluit, sed fit Olfactus nudis spe-
ciebus odorum, è re odorata ad orga-

num ejus per aërem vel aquam delatis. Quod facile illustratur exemplo, per quod compendiosum & efficax obtinetur iter: pisces namque odoribus in aqua allecti escam querunt, id quod fieri non posset, si exhalationes cum odore ut ejus vehiculum semper essent conjunctæ, exhalationum enim odoratuarum natura in sicco à calore elaborato consistens, cum per se sursum feratur, quomodo aquæ peteret fundum? Vel si eo usque pertingeret, quo pacto naturam suam calidam & siccam ibi integrum servaret; cum res odoratas aquâ superfusas odorem deperdere experientia edocti novimus. si denique corpora odorata, quæ sæpe minima sunt, tota in vaporem resolventur, tam diuturnum non possent edere effluvium, ut ad vasta spatio explenda sufficerent, res etiam multas, odorem satis diu fundentes nihil imminui vel itabescere animadvertis.

§. VII.

Prius qvam vela Disquisitionis nostræ contrahimus, haud intrugiferum fore confidimus, Qvæstionem hanc sati intricatae subtilitatis, multaque controversiarum diversitate à rerum expertis vexatam discursibus nostris, Coronidis loco subnectere. *An scilicet odores ad nutritionem faciant?* quam negandam esle statuimus, idque seqventibus rationum ponderibus instruēti. I. Omne quod nutritioni inservit & ad corpus alendum conducit, compositum sit oportet: corpora namque nutrienda composita sunt, & similia similibus nutriuntur, augmentur & conservantur, odor autem non est corpus seu simplex, seu compositum, seu mixtum; sed Accidens, & quidem ad tertiam qualitatis speciem pertinens, E. non nutrit. II. novimus omnia nutrita, qvasdam alimenti sui reliquias colligere: at de odoribus nulla colliguntur & secernuntur excrementa, sed

tan-

tantum de compositis & mixtis, cum
 in his solis sit partium dissimilitudo.
 Unde alendi vim nullam obtinent. III.
 Debet alimentum alterari ac concoqui,
 inque proprium primumque locum
 concoctionis Ventriculum recipi. Odor
 autem non in ventriculum sed in ca-
 put & cerebrum recipitur. Verum non
 deflunt ratiocinia, quae nobis in contra-
 riam partem obverti possunt, quae li-
 cet nihil praeter apparentiam quandam
 veritatis praeseferant, potiora tamen
 ordine recensebimus, mentisque ad cy-
 nosuram pensata, eadem resolve-
 mus. Argumentantur autem I. Hunc
 in modum. Qvodcumque repletionem
 adfert, illud est corporeum, at odores
 cerebrum replent, Ergo corporeum
 seu substantiale quid sunt, & per con-
 sequens eos nutrire posse veritati con-
 sonum relinquitur. II. Odores calefa-
 cere, teste Aristotele proponunt. inde-
 que ita colligunt: quod calefacit cor-
 poreum est, Odores calefaciunt E. III.
 odoribus spiritus animales, auctoritate

Hippocratis, suffulti nutriri posse affirmant, qvi ægros odoribus reficiendos vult, ubi vitæ instauratione opus est.

IV. Exemplis nituntur, qvibus haud parum roboris sententiæ suæ accedere existimant. Democritum enim morti vicinum panis recentis odore vitam triduo protraxisse ferunt. Philippus Melanchton auditoribus suis recitare conservavit, Mœchum qvendam fame necandum; multos dies in carcere ex odore carnis assatæ, qvæ ei qvotidie, ut acerbior & longior esset famis cruciatus offerebatur, servatum fuisse. Strabo gentem Astomorum in ultima India ad fontem Gongis nominat, qvæ solo odore vitam ducat. Qvare ad nervum I. Argumenti respondemus dicendo: repletionem cerebri ab odoribus non per se, sed accidentaliter fieri. repletur enim cerebrū vel ab exhalationibus cum qvibus sæpe conjunctus est odor: vel liqvefacit calida odoris qualitas humiditates in capite, à qvibus deindè fusis proximè fit fusio in venis & cerebro.

Con-

Connexioni autem Majoris II. ratiocinii reponimus, distingventes inter ignem & calorem, uterque calefacere dicitur, ignis ut substantia & subjectum caloris, calor ut qualitas in igne, quæ confundenda non sunt, nam calefacit ignis qualitate sua calida; nec ideo calor ipse est corpus, sic calefaciunt odores, non ut corpus seu substantia, sed ut qualitas corpori inhærens. Ex auctoritate sola de nutritione spirituum animalium III. loco allata exigui momenti illatio fit, veritati enim consonum videtur Hippocratem per spirituum nutritionem haud indubie innuere voluisse eorum roborationem & refectionem, & non veram quandam nutritionem. Exemplis IV. objectio-
nis Ergo in medium adductis tale redi-
ditur responsum; quod fieri quidem po-
tuit, ut spiritibus aliquid roboris ex
halitu panis recentis, quo per triduum
vitam traxisse fertur Democritus ac-
cesserit: ideo tamen odoribus vera nu-
triendi potentia adscribenda non est,
nec

i nec, per triduum absque cibo & potu
vivere, miraculum est. Idem teren-
dum erit judicium de halitu carnium
affartarum, non enim tam vitæ pro-
ducendæ gratiâ, qvam augendæ inque-
rabiem vertendæ famis causa, capti-
vos ita afflixerunt Tyranni. Narra-
tionem autem Strâbonis qvod attinet
vix qvempiam credo latet multa fabu-
losa à veteribus memoriæ prodita esse,
qvibus hodienum nihil vel parum fi-
dei habetur, qvod etiam traditioni huic
accidit, qvare eandem ut fabulosam re-
linquimus, nec Strabo ipse dissimulat
figmentum esse, qvod ab aliis accepe-
rit. Sic per DEI gratiam Sensum Ol-
factum tenui nostrô penicillo adumbra-
vimus, qvæ ut B. L. in mitiorem par-
tem accipiat qvæsumus, & si qvid de-
sideret, id bonæ ejus interpretationis
cynosura candidusque favor supplebit.
Interea calida nostra vota pro perenni
incolumitate sua, apud eum, qvi omnis
Salutis Auctor & fons est, non deerunt.

Hic Ancoram jacimus!, dicentes:
SOLI DEO GLORIA.

Ad Pereximium

DN. JOHANNEM Wickelgreen

Amicum Optimum

CONGRATULATIO.

Quæ tangit tangens novit; sed novit odore.
Olfaciens, gustans novit & ore cibos.
Olfactus nihil, quum tritus: attamen illum
Declarare labor, raraque materies.
Conferat Altitonans tibi præmia justa laboris.
Egregii, & meritis aquiparanda tuis.
Pergis enim docte sensus aperire latentes,
Quem conatum nunc gratulor atque precor
Ut tibi sic liceat latam decurrere vitam,
Perpete fama polum stringat utrumque sono,
Qui Titulus veteres: semper sic Teg, manebunt
Fama, decus, laudes, honosque tuis.

JOHAN. AGRELL.

Discipiens dulces Phœbi gustare sapores,
Olfaciet multos vigilando noctis odores,
Tempora consumet doctorum scripta legendo,
Atq; auscultando, qvæ candida cunq; docentur.
Talem te exhibuisse doces mi svavis amice,
Et te nocturnâ versasse manuque diurnâ,
Mentis opes qværens, doctorum scripta virorū,
Dum calamo docto varios depingis odores.
Gratulor his Studiis: cœlum tua cœpta secundet,
Et precor ut veniat tibi lausq; decusq; laboris!

MATTHIAS Becketman.